

جعفر بن ابی طالب (علیه‌السلام)

جعفر بن ابی طالب پسر عموی پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌آله‌وسلم) و برادر حضرت علی (علیه‌السلام) و از شهدای بزرگ صدر اسلام است.

فهرست مندرجات

- ۱ - معرفی اجمالی
- ۱.۱ - اسلام آوردن
- ۲ - مهاجرت به حبشه
- ۲.۱ - فرزندان جعفر از اسماء
- ۳ - پیمان برادری جعفر با معاذ
- ۴ - بازگشت از حبشه
- ۴.۱ - صاحب‌الهجرتین
- ۵ - فرماندهی سپاه امرا
- ۶ - شهادت
- ۷ - فضایل جعفر ابن ابی طالب
- ۸ - ارادت حضرت علی به جعفر
- ۹ - نقل روایت از جعفر طیار
- ۱۰ - مزار و زیارت و نماز جعفر
- ۱۱ - کتابنامه
- ۱۲ - پانویس
- ۱۳ - منابع

معرفی اجمالی

جعفر بن ابی طالب، کنیه‌اش ابو عبد الله، پسر عموی پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌آله‌وسلم)، برادر حضرت علی (علیه‌السلام)، و از شهدای بزرگ صدر اسلام. مادرش، فاطمه بنت اسد بن هاشم،

[۱] این خیاط، ابو عمر و بن ابی هبیره، تاریخ خلیفه بن خیاط، ص ۱۳۵.

نخسین زن هاشمی بود که با مردی هاشمی، یعنی ابوطالب، ازدواج کرد و به ترتیب چهار پسر به نامهای طالب، عقیل، جعفر و علی به دنیا آورد که فاصله زمانی میان هر کدام ده سال بود.

[۲] اصفهانی، ابو الفرج، مقاتل الطالبیین، ص ۱۶.

[۳] بغدادی، محمد بن حبیب، المحبر، ص ۴۵۷.

جعفر بن ابی طالب بیست سال پس از عام الفیل (۵۷۰ میلادی) در مکه به دنیا آمد.

[۴] بهادلی، علی، موته (عراق الماضي و روح ذی الجناحین)، ص ۱۷.

[۵] بهادلی، علی، المنهاج، ص ۲۳۵.

هنگامی که در مکه خشکسالی شد و ابوطالب دچار مضیقه مالی گردید، به پیشنهاد پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌آله‌وسلم)، عیسی بن عبدالمطلب نزد برادرش ابوطالب رفت و جعفر را به خانه خود برد و کفالتش را بر عهده گرفت. جعفر همچنان نزد عمویش ماند تا اینکه اسلام آورد و بعد از وی بی نیاز شد.

[۶] ابن هشام حمیری، عبدالملک، السیره النبویه، ج ۱، ص ۲۴۶.

[۷] طبری، محمد بن جریر، تاریخ الامم و الملوک، ج ۲، ص ۳۱۳.

← اسلام آوردن

بر اسلوس روایتی، او در همان سال اول بعثت، اندکی پس از برادرش علی (علیه‌السلام)

[۸] اصفهانی، ابوالفرج، الاغانی، ص ۸.

[۱۶] اصفهانی، ابو الفرج، مقاتل الطالبیین، ص ۱۶.

[۱۷] ابن اثیر، اسد الغابة فی معرفة الصحابة ج ۱، ص ۳۴۱.

[۱۸] امین، سیدمحسن، اعیان الشیعه، ج ۴، ص ۱۱۹.

اسلام آورد. روایت شده است که ابوطالب وقتی دید **حضرت علی (علیه السلام)** در سمت راست پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله وسلم) به **نماز** ایستاده، به جعفر گفت برو و در سمت چپ پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) بایست و نماز بگزار و او نیز چنین کرد و این نخستین نماز جماعتی بود که در اسلام بر پا گردید. بر اساس برخی روایات، جعفر بن ابی طالب سومین یا بیست و ششمین یا سی و دومین نفر

[۱۹] ابن عساکر، علی بن حسن، تاریخ مدینه دمشق، ج ۷۲، ص ۱۲۶-۱۲۷.

[۲۰] ابن اثیر، علی بن ابی الکریم، اسد الغابة، ج ۱، ص ۳۴۱.

[۲۱] ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، الاصابه، ج ۱، ص ۵۹۲.

بود که وارد **خانه ارقم** شد و به اسلام ایمان آورد.

[۲۲] ابن عساکر، علی بن حسن، تاریخ مدینه دمشق، ج ۷۲، ص ۱۲۵.

مهاجرت به حبشه

بر اثر افزایش فشار و شکنجه **کفار قریش** و توصیه پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) به **مسلمانان** برای **مهاجرت** از مکه به **حبشه**، جعفر بن ابی طالب در سال پنجم بعثت

[۲۳] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۱، ص ۱۵۹.

[۲۴] مدنی، علی خان بن احمد، الدرجات الرفیعة فی طبقات الشیعه، ص ۷۱.

، در دومین مهاجرت مسلمانان به حبشه، همراه همسرش **اسماء بنت عمیس** به حبشه رفت.

[۲۵] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۲۴.

[۲۶] ابن عبد البر، یوسف بن عبدالله، الاستیعاب فی معرفة الاصلحاب، ج ۱، ص ۳۲۷.

[۲۷] ابن هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۱، ص ۳۲۳.

[۲۸] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۴.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله وسلم)، به همراه جعفر، به عنوان **امیر** و سرپرست تمام مسلمانان **مهاجر** به حبشه

[۲۹] ابن هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۱، ص ۲۵۷.

[۳۰] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۲۴-۲۵.

[۳۱] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۴.

[۳۲] ابن قدامه، عبدالله ابن احمد، التنبیخ فی انساب القرشیین، ص ۱۱۳-۱۱۴.

[۳۳] نووی، یحیی بن شرف، تهذیب الاسماء و اللغات، ج ۱، ص ۱۴۸.

، نامه‌ای خطاب به **نجاشی**، پادشاه آن **سرزمین**، فرستاد و در آن، ضمن **دعوت** وی به اسلام، از او خواست تا به اوضاع جعفر و دیگر مسلمانان مهاجر و پناهنده به وی، رسیدگی کند.

[۳۴] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۱، ص ۱۹۹.

[۳۵] قلقشنندی، ابوالعباس، ج ۶، ص ۳۷۹.

وقتی **کفار قریش**، **عمرو بن عاص** و عبدالله بن مسعود بن ابی ربهعه مخزومی و به روایتی عماره بن ولید را با هدایایی نزد نجاشی فرستادند تا شاید بتوانند مسلمانان مهاجر را به مکه بازگردانند،

[۳۶] طبری، محمد بن جریر، تاریخ الامم و الملوک، ج ۲، ص ۶۵۲.

سخنگوی مسلمانان **پناهنده** به حبشه، جعفر بن ابی طالب بود. او در **جلسات منظره** به خوبی مواضع و دیدگاه اسلام را بیان کرد تا جایی که نجاشی و اسقفهایش را متقاعد ساخت و فرستادگان قریش ناامید به مکه بازگشتند.

[۳۷] ابن هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۱، ص ۳۳۴-۳۵۲.

[۳۸] ابن عساکر، علی بن حسن، تاریخ مدینه دمشق، ج ۴۶، ص ۱۲۳-۱۱۹.

[۳۹] ابن جوزی، ابو الفرج، صفة الصفوة، ج ۱، ص ۱۹۷-۲۰۰.

[۴۰] ذهبی، شمس الدین، تاریخ الاسلام، ج ۱، ص ۱۸۸-۱۹۴.

گفته شده است که نجاشی پس از سخنان جعفر بن ابی طالب اسلام آورد.

[۴۱] طبری، محمد بن جریر، تاریخ الامم و الملوک، ج ۲، ص ۶۵۲-۶۵۳.

— فرزندان جعفر از اسماء

جعفر بن ابی طالب در حبشه از همسرش اسماء بنت عمیس صاحب سه **فرزند**، به نامهای عبدالله و محمد و عون، شد که عبدالله نخستین مولود مسلمان در حبشه

[۴۲] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۴.

[۴۳] بغدادی، محمد بن حبیب، المحبر، ص ۱۰۷.

[۴۴] نووی، یحیی بن شرف، تهذیب الاسماء و اللغات، ج ۱، ص ۱۴۸.

و **نسل** جعفر از وی بود.

[۴۵] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۲۵.

[۴۶] طبری، محمد بن جریر، تاریخ الامم و الملوک، ج ۱، ص ۴۹۴.

[۴۷] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۴.

به روایتی، دو فرزند دیگر وی در **کربلا** و به روایتی دیگر، در **جنگ صفین شهید** شدند. روایتی نیز حاکی از آن است که عون و محمد در زمان **خلافت** عمر در **شوشتر** به شهادت رسیدند؛ اما، **بلاذری** این را نادرست دانسته است.

[۴۸] بلاذری، احمد بن یحیی، انساب الاشراف، ج ۲، ص ۴۴-۴۵.

اکنون در جنوب شهر دزفول بقعه‌ای به نام محمد بن جعفر طیار **زیارتگاه** است

[۴۹] اقتداری، احمد، دیار شهریاران، ج ۱، ص ۳۱۶-۳۲۰.

برخی بر این باورند که جعفر از اسماء صاحب هشت فرزند شد که همگی در حبشه به دنیا آمدند.

- [۴۳] ابن عنبه، أحمد بن علی، عمدة الطالب فی انساب آل ابی طالب، ص ۳۶.
- [۴۴] بهادلی، علی، المنهاج، ص ۲۳۵.
- [۴۵] ابن قدامه، عبدالله ابن احمد، التبيين فی انساب القرشيين، ص ۱۱۶-۱۲۰.
- [۴۶] مدنی، علی خان بن احمد، الدرجات الرفیعة فی طبقت الشیعة، ص ۱۶۸.
- [۴۷] حبیب، جمیل ابراهیم، القول الجازم فی نسب بنی هاشم، ص ۱۰۲-۱۰۵.

پیمان برادر ی جعفر با معاذ

به گزارش برخی مورخان، پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) پس از ورودش به مدینه میان مهاجران و انصار پیمان برادری بست. در این پیمان، جعفر بن ابی طالب با معاذ بن جبل انصاری برادر شد.

[۴۸] ابن هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۱، ص ۵۰۵.

[۴۹] ابن حجر عسقلانی، احمد بن علی، الاصابة، ج ۱، ص ۵۹۲.

؛ اما، با توجه به اینکه جعفر بن ابی طالب در آن زمان در حبشه اقامت داشته است، این خبر نمی تواند صحیح باشد مگر آنکه این پیمان غیابا بسته شده باشد.

[۵۰] ابن هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۱، ص ۵۰۵.

[۵۱] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۳، ص ۵۸۴.

[۵۲] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۵.

[۵۳] ذهبی، شمس الدین، سیر اعلام النبلاء، ج ۳، ص ۱۳۶.

جایگاه و منزلت جعفر بن ابی طالب چنان والا بود که پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) برای وی سهمی از غنائم نبرد بدر را، با اینکه در آن حضور نداشت، در نظر گرفت.

[۵۴] واقفی، محمد بن عمر، المغازی، ج ۱، ص ۱۵۳.

[۵۵] ابن عسکر، علی بن حسن، تاریخ مدینة دمشق، ج ۳۲، ص ۲۹.

باز گشت از حبشه

در اواخر سال ششم هجرت، پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) سفیرش، عمرو بن امیه ضمیری، را نزد نجاشی فرستاد و از وی خواست مسلمانان را بازگرداند. نجاشی نیز دو کشتی در اختیار جعفر بن ابی طالب و مسلمانان و گروهی از حبشیان مسلمان شده قرار داد و آنان را راهی مدینه کرد.

[۵۶] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۱، ص ۲۰۸-۲۰۷.

[۵۷] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۷۹.

[۵۸] طبری، محمد بن جریر، تاریخ الامم و الملوک، ج ۲، ص ۳۴۳.

جعفر و همراهانش پس از غزوه خیبر در سال هفتم هجرت، به مدینه رسیدند.

[۵۹] ابن هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۲، ص ۳۵۹.

[۶۰] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۷۹.

[۶۱] واقفی، محمد بن عمر، المغازی، ج ۲، ص ۶۸۳.

[۶۲] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۱، ص ۲۰۸-۲۰۷.

[۶۳] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۴۳.

[۶۴] مسعودی، علی بن الحسین، مروج الذهب، ج ۳، ص ۲۹-۳۰.

[۶۵] ذهبی، شمس الدین، سیر اعلام النبلاء، ج ۱، ص ۲۰۶.

[۶۶] خطاب، محمود شیت، مجلة المجمع العلمی العربی، ص ۱۳۴.

وقتی پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) جعفر را دید میان دو چشمش را بوسید و او را دربرگرفت و با شادی بسیار گفت: «به خدا قسم نمی دادم به کدام یک شادتر شوم از آمدن جعفر یا از فتح خیبر»

[۶۷] ابن هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۲، ص ۳۵۹.

[۶۸] واقفی، محمد بن عمر، المغازی، ج ۲، ص ۶۸۳.

[۶۹] بلذری، احمد بن یحیی، انساب الاشراف، ج ۲، ص ۴۳.

آنگاه پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) در کنار مسجد خانه‌ای را به او اختصاص داد.

[۷۰] بلذری، احمد بن یحیی، انساب الاشراف، ج ۲، ص ۴۴.

[۷۱] ابن عبد البر، یوسف بن عبد الله، الاستیعاب فی معرفة الاصحاب، ج ۱، ص ۲۴۲.

و از غنائم غزوه خیبر به او و مهاجران همراه وی سهمی عطا کرد.

[۷۲] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۵.

[۷۳] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۱۰۶.

← صاحب الهجرتین

با آمدن جعفر و دیگر مهاجران حبشه به مدینه، پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) وی و همراهانش را صاحب الهجرتین (دو هجرت، یکی به حبشه و دیگری به مدینه) نامید.

[۷۴] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۱۰۶.

[۷۵] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۸، ص ۲۸۱.

[۷۶] بخاری، محمد بن اسماعیل، التاريخ الکبیر، ج ۲، ص ۱۸۵.

فرماندهی سپاه امرا

در سال هشتم **هجرت** هنگامی که حارث بن عمیر از دی، فرستاده پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) نزد پادشاه بصری، به دست شرحبیل بن عمرو یا عمیر از دی غسانی در روستای موته کشته شد

[۷۸] این ابی الحدید، عبدالحمید، شرح نهج البلاغة، ج ۱۵، ص ۶۱.

[۷۹] نویری، احمد بن عبدالوہب، نهاية الارب فی فنون الالب، ج ۱۷، ص ۲۸۰.

، پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) بسیار غمگین شد و سپاهی سه هزار نفری تدارک دید که بعدها به **سپاه امرا** معروف شد و فرماندهی آن را به ترتیب بر عهده سه تن از **صحابه**، که یکی از آنها جعفر بن ابی طالب بود، قرار داد تا در صورت شهادت یکی، دیگری فرماندهی را بر عهده گیرد.

[۸۰] واقدی، محمد بن عمر، المغازی، ج ۲، ص ۷۵۶-۷۵۵.

[۸۱] این هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۲، ص ۳۷۳.

[۸۲] این سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۲، ص ۹۸.

[۸۳] این سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۳، ص ۴۶.

[۸۴] یعقوبی، احمد بن ابی یعقوب، تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۶۵.

بر اساس برخی روایات، نخستین فرمانده سپاه امرا جعفر بن ابی طالب بود.

[۸۵] یعقوبی، احمد بن ابی یعقوب، تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۶۵.

[۸۶] اصفهانی، ابو الفرج، مقاتل الطالبیین، ص ۱۶.

[۸۷] این ابی الحدید، عبدالحمید، شرح نهج البلاغة، ج ۱۵، ص ۶۲.

و بنا به روایتهای دیگر، او دومین فرمانده و جانشین زید بود.

[۸۸] این هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۲، ص ۳۷۳.

[۸۹] این سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۶.

[۹۰] این خیاط، ابو عمرو بن ابی هبیر، تاریخ خلیفة بن خیاط، ص ۵۲.

[۹۱] بغدادی، محمد بن حبیب، المحبر، ص ۱۲۳.

شهادت

سپاه سه هزار نفری مسلمانان در **جمادی الأولى** سال هشتم در روستای موته در سرزمین بلقاء به مصاف سپاه دویست هزار (با صد هزار) نفری رومیان به سرکردگی هرقل و عربهای شام به فرماندهی شرحبیل بن عمرو رفت. در گرمای نبرد، جعفر بن ابی طالب از **اسب سرخ** موی خود پیاده شد و آن را کشت و آنگاه پیاده جنگید تا به شهادت رسید.

[۹۲] واقدی، محمد بن عمر، المغازی، ج ۲، ص ۷۶۱-۷۵۶.

[۹۳] این هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۲، ص ۳۷۸.

[۹۴] این سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۳، ص ۵۳.

[۹۵] این سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۷.

[۹۶] طبری، محمد بن جریر، تاریخ الامم و الملوک، ج ۳، ص ۳۶-۳۹.

[۹۷] اصفهانی، ابو الفرج، مقاتل الطالبیین، ص ۱۶.

در باره چگونگی شهادت جعفر روایات مختلف است.

[۹۸] این هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۲، ص ۳۷۸.

[۹۹] این سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۸.

[۱۰۰] واقدی، محمد بن عمر، المغازی، ج ۲، ص ۷۶۱.

[۱۰۱] این عبد البر، یوسف بن عبد الله، الاستیعاب فی معرفة الاصحاب، ج ۱، ص ۲۴۳.

در همان روز شهادت جعفر طیار، پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) از طریق **وحی** از شهادت ایشان آگاه شد و بسیار اندوهگین گشت. مردم مدینه را فرا خواند و واقعه موته و چگونگی شهادت ایشان را به اطلاع رسانید و ایشان را **شهید** خواند. ایشان در هنگام شهادت چهل و یک سال داشت.

[۱۰۲] این هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۲، ص ۳۸۰.

[۱۰۳] این سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۲۸.

[۱۰۴] واقدی، محمد بن عمر، المغازی، ج ۲، ص ۷۶۲.

[۱۰۵] این عساکر، علی بن حسن، تاریخ مدینه دمشق، ج ۱۹، ص ۳۶۸.

در این نبرد هر دو **دست** جعفر بن ابی طالب قطع شد، ولی نگذاشت **پرچم** روی **زمین** بیفتد؛ از این رو، پیامبر فرمود که **خداوند** به جعفر، به جای دستهایش، دو **بال** از **یاقوت** داده است و او با فرشتگان در **بهشت** به هر جا که می‌خواهد پرواز می‌کند

[۱۰۶] واقدی، محمد بن عمر، المغازی، ج ۲، ص ۷۶۲.

[۱۰۷] واقدی، محمد بن عمر، المغازی، ج ۲، ص ۷۶۷.

[۱۰۸] این هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۲، ص ۳۷۸.

[۱۰۹] این سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۹.

[۱۱۰] بلاذری، احمد بن یحیی، انساب الاشراف، ج ۲، ص ۴۳.

و به همین سبب، او را جعفر طیار و نیز **ذوالجناحین** خوانده‌اند.

[۱۱۱] این هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۱، ص ۵۰۵.

[۱۱۲] بلاذری، احمد بن یحیی، انساب الاشراف، ج ۲، ص ۴۳.

- [۱۱۳] طبری، محمد بن جریر، تاریخ الامم و الملوك، ج ۵، ص ۴۲۴-۴۲۵.
- [۱۱۴] ابن اثیر، علی بن ابی‌الکرم، اسد الغابة، ج ۱، ص ۳۴۱-۳۴۴.
- پس از شهادتش، همسرش اسماء بنت عمیس
- [۱۱۵] ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، ج ۴، ص ۲۵۳.
- و حسن بن ثابت
- [۱۱۶] ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، ج ۴، ص ۲۵۷.
- [۱۱۷] ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، ج ۴، ص ۲۶۰.
- و کعب بن مالک
- [۱۱۸] ابن هشام، السیرة النبویة ج ۲، ص ۳۸۵-۳۸۶.
- اشعاری در **سوغ** وی سرودند.

فضایل جعفر ابن ابی طالب

و دارای **عقل و درایت و هوش** سرشار و **اراده** راسخ بود و شخصیتی نافذ داشت و سرداری برجسته و آگاه به مسائل دینی و آشنا به فنون و اصول جنگ بود.

- [۱۱۹] خطب، محمود شیت، مجلة المجمع العلمی العربی، ص ۱۵۴-۱۵۵.

ذهبی

- [۱۲۰] ذهبی، شمس الدین، سیر اعلام النبلاء، ج ۱، ص ۲۰۶.

وی را سالار شهید و الامقام و مجاهد بزرگ خوانده است. جعفر در **عصر جاهلیت** به داشتن چهار **خصالت** متمایز بود: **پرهیز از شرابخواری و دروغ و فحشاء و بیت پرستی.**

- [۱۲۱] ابن عساکر، علی بن حسن، تاریخ مدینة دمشق، ج ۷۲، ص ۱۲۶.

در باره **فضائل و مناقب** جعفر بن ابی طالب احادیث و گزارشهای متعددی نقل شده است

- [۱۲۲] اصفهانی، ابو الفرج، مقاتل الطالبیین، ص ۱۶.

- [۱۲۳] ابن عبد البر، یوسف بن عبد الله، الاستیعاب فی معرفة الاصحاب، ج ۱، ص ۲۴۴.

- [۱۲۴] ابن اثیر، علی بن ابی‌الکرم، اسد الغابة، ج ۱، ص ۳۴۲.

- [۱۲۵] مندی، علی خان بن احمد، الدرجت الرفیعة فی طبقات الشیعة، ص ۶۹-۷۰.

- [۱۲۶] امین، سیدمحسن، اعیان الشیعه، ج ۴، ص ۱۲۰.

بر اساس روایاتی که از پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌آله‌وسلم) نقل شده، جعفر جزو بهترین مردم بوده و با پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌آله‌وسلم) از یک **طینت** و سرشت و از یک **درخت** خلق شده و از نظر خلق و خوی شبیهترین افراد به پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌آله‌وسلم) بوده است.

- [۱۲۷] وادی، محمد بن عمر، المغازی، ج ۲، ص ۷۳۹.

- [۱۲۸] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۶.

- [۱۲۹] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۸، ص ۱۵۹-۱۶۰.

- [۱۳۰] اصفهانی، ابو الفرج، مقاتل الطالبیین، ص ۱۶.

- [۱۳۱] ابن ابی‌الحدید، عبدالحمید، شرح نهج البلاغة، ج ۱۵، ص ۷۲-۷۳.

همچنین باز به نقل از پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌آله‌وسلم) او را جزو **حواریین**

- [۱۳۲] بغدادی، محمد بن حبیب، المحبر، ص ۴۷۴.

، **نقیبا و نجبا**

- [۱۳۳] ابن عساکر، علی بن حسن، تاریخ مدینة دمشق ج ۷۲، ص ۱۲۷.

، **عترت نبوی**

- [۱۳۴] ابن اثیر، علی بن ابی‌الکرم، اسد الغابة، ج ۱، ص ۳۴۲.

و از سابقین در اسلام

- [۱۳۵] ذهبی، شمس الدین، تاریخ الاسلام، ج ۲، ص ۴۹۲.

به‌شمار آورده‌اند. پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌آله‌وسلم) به جعفر بن ابی طالب **لقب ابوالمساکین** (پدر بینوایان) اعطا کرد، زیرا او به مستمندان و فقیران بسیار رسیدگی می‌کرد، با آنها نشست و برخاست داشت و به ایشان خدمت می‌کرد و اموالش را میان آنان تقسیم می‌نمود.

- [۱۳۶] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۱.

- [۱۳۷] ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۴۱.

- [۱۳۸] اصفهانی، ابو نعیم، حلیة الاولیاء و طبقات الاصفیاء، ج ۱، ص ۱۱۴.

- [۱۳۹] اصفهانی، ابو نعیم، حلیة الاولیاء و طبقات الاصفیاء، ج ۱، ص ۱۱۷.

- [۱۴۰] ابن جوزی، ابو الفرج، صفة الصفة، ج ۱، ص ۱۹۷.

ارادت حضرت علی به جعفر

ارادت و علاقه‌مندی **حضرت علی (علیه‌السلام)** به برادرش جعفر بن ابی طالب تا جایی بود که هیچگاه درخواستی از درخواستهای عبدالله بن جعفر را، چنانچه حضرت را به جلن جعفر **قسم** می‌داد، رد نمی‌کرد.

- [۱۴۱] ابن اثیر، علی بن ابی‌الکرم، اسد الغابة، ج ۱، ص ۳۴۴.

- [۱۴۲] ذهبی، شمس الدین، تاریخ الاسلام، ج ۲، ص ۴۹۲.

نقل روایت از جعفر طیار

او از پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) روایتی نقل کرده است و کسانی چون پسرش عبدالله، [ایوموسی اشعری](#)، [عبدالله بن عمر بن خطاب](#)، [عبدالله بن مسعود](#)، [عمر و بن عاص](#)، [عائشه](#) و [ام سلمه](#) نیز از او روایت کرده‌اند.

[۱۴۳] [اصفهانی](#)، [ابو نعیم](#)، [معرفة الصحابة](#)، ج ۲، ص ۵۱۴.

[۱۴۴] [ابن عساکر](#)، [علی بن حسن](#)، [تاریخ مدینة دمشق](#)، ج ۷۲، ص ۱۲۰.

[۱۴۵] [ذهبی](#)، [شمس الدین](#)، [سیر اعلام النبلاء](#)، ج ۱، ص ۲۰۶.

مزار و زیارت و نماز جعفر

[مزار جعفر طیار](#) و سایر شهدای موته در منطقه‌ای معروف به شهر مزار در اطراف موته (شهرستانی در استان کرک در [اردن](#)) قرار دارد. هر چند بر اسس برخی روایات، سه فرمانده شهید موته را در یک [قبر یفنی](#) و آن قبر را [پنهان](#) کردند، ولی امروزه مدفن آنان شناخته شده و زیارتگاه است.

[۱۴۶] [ابن عنبه](#)، [أحمد بن علی](#)، [عمدة الطالب فی انساب آل ابی طالب](#)، ص ۳۶.

[۱۴۷] [امین](#)، [سیدمحسن](#)، [اعیان الشیعة](#)، ج ۴، ص ۱۱۹.

[۱۴۸] [بهادلی](#)، [علی](#)، [المنهاج](#)، ص ۲۳۸-۲۴۲.

گفته می‌شود ظاهر [ببیرس اول](#)، [چهارمین سلطان](#) از [ممالیک مصر](#) (متوفی ۶۷۶)، مزار جعفر را تجدید بنا کرد و [اوقاف](#) بسیاری به آن اختصاص داد. در ۱۳۷۵ ش/ ۱۹۹۶ بر روی [بقعه جعفر گنبد](#) و [بارگاہی](#) بنا شده است.

[۱۴۹] [بهادلی](#)، [علی](#)، [المنهاج](#)، ص ۲۲۷.

[۱۵۰] [بهادلی](#)، [علی](#)، [المنهاج](#)، ص ۲۳۲-۲۳۴.

[۱۵۱] [بهادلی](#)، [علی](#)، [المنهاج](#)، ص ۲۳۸-۲۳۹.

[زیارت یاران صالح و نیک رسول خدا \(صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم\)](#)، از جمله [جعفر طیار](#) در موته [مستحب](#) است.

[۱۵۲] [مجلسی](#)، [محمدباقر](#)، [بحار الانوار](#)، ج ۱۰۰، ص ۲۲۲.

[۱۵۳] [علمی](#)، [محمد بن مکی](#)، [النروس الشرعیة](#)، ج ۲، ص ۱۶.

از نمازهای مستحب، که [فضیلت](#) بسیار و [ثواب](#) بی شمار دارد [نماز جعفر طیار](#) است که رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) به ایشان تعلیم دادند.

[۱۵۴] [حر علمی](#)، [محمد بنحسن](#)، [وسائل الشیعة](#)، ج ۸، ص ۴۹.

کتابنامه

• [ابن ابی الحدید](#)، [شرح نهج البلاغة](#)، [چاپ محمد ابو الفضل ابراهیم](#)، [قاهره](#) ۱۳۸۵-۱۳۸۷/ ۱۹۶۵-۱۹۶۷، [چاپ افست بیروت](#).

• [ابن اثیر](#)، [اسد الغابة فی معرفة الصحابة](#)، [چاپ محمد ابراهیم بنا و محمد احمد عاشور](#)، [قاهره](#) ۱۹۷۰-۱۹۷۳.

• [ابن جوزی](#)، [صفة الصفة](#)، [چاپ محمود فاخوری و محمد رواس قلعه جی](#)، [حلب](#) ۱۳۸۹-۱۳۹۳/ ۱۹۶۹-۱۹۷۳.

• [ابن حبیب](#)، [کتاب المحبر](#)، [چاپ ایلزه لیشتن اشنتر](#)، [حیدرآباد دکن](#) ۱۹۴۲/۱۳۶۱، [چاپ افست بیروت](#).

• [ابن حجر عسقلانی](#)، [کتاب الاصابة فی تمییز الصحابة](#)، [مصر](#) ۱۳۲۸، [چاپ افست بیروت](#).

• [ابن سعد](#)، [الطبقات الکبری](#)، [بیروت](#).

• [ابن عبد البر](#)، [الاستیعاب فی معرفة الاصحاب](#)، [چاپ علی محمد بجاوی](#)، [قاهره](#) (۱۳۸۰/۱۹۶۰).

• [ابن عساکر](#)، [تاریخ مدینة دمشق](#)، [چاپ علی شیری](#)، [بیروت](#) ۱۴۱۵-۱۴۲۱/ ۱۹۹۵-۲۰۰۱.

• [ابن عنبه](#)، [عمدة الطالب فی انساب آل ابی طالب](#)، [چاپ مهدی رجایی](#)، [قم](#) ۱۳۸۳ ش.

• [ابن قدامة](#)، [التنبیخ فی انساب القرشیین](#)، [چاپ محمد نایف دلیمی](#)، [بیروت](#) ۱۹۸۸/۱۴۰۸.

• [ابن کثیر](#)، [البدایة و النهایة فی التاریخ](#)، [قاهره](#) (۱۳۵۱-۱۳۵۸).

• [ابن هشام](#)، [السیرة النبویة](#)، [چاپ مصطفی سقا](#)، [ابراهیم ابیاری](#)، و [عبدالحفیظ شلیبی](#)، [قاهره](#) ۱۹۳۶/۱۳۵۵.

• [ابو الفرج اصفهانی](#)، [مقاتل الطالبیین](#)، [چاپ کاظم مظفر](#)، [نجف](#) ۱۳۸۵/۱۹۶۵.

• [أحمد بن عبد الله ابو نعیم](#)، [حلیة الاولیاء و طبقات الاصفیاء](#)، [بیروت](#) ۱۳۸۷/۱۹۶۷.

• [أحمد بن عبد الله ابو نعیم](#)، [معرفة الصحابة](#)، [چاپ محمدحسن محمدحسن اسماعیل و مسعدعبدالحمید سعدنی](#)، [بیروت](#) ۲۰۰۲/۱۴۲۲.

• [أحمد اقتدار](#)، [دیوار شهر یاران](#)، [تهران](#) ۱۳۵۳-۱۳۵۴ ش.

• [امین](#)، [سید محسن](#)، [اعیان الشیعة](#).

• [محمد بن اسماعیل بخاری](#)، [کتاب التاریخ الکبیر](#)، [بیروت](#) ۱۴۰۷/۱۹۸۶.

• [أحمد بن یحیی بلاذری](#)، [انساب الاشراف](#)، [چاپ محمد باقر محمودی](#)، [بیروت](#) ۱۳۹۴/۱۹۷۴.

• [علی بهادلی](#)، [المنهاج](#)، [مؤتة](#)، [عراقه الماضي و روح ذی الجناحین](#)، [سال](#) ۱، [ش](#) ۴ (شتاء ۱۴۱۷).

• [جمیل ابراهیم حبیب](#)، [القول الجازم فی نسب بنی هاشم](#)، [بغداد](#) ۱۹۸۷.

• [حسن بن ثابت](#)، [دیوان](#)، [چاپ ولید عرفلت](#)، [لندن](#) ۱۹۷۱.

• [خليفة بن خياط](#)، [تاریخ خليفة بن خياط](#)، [چاپ مصطفی نجیب فواز و حکمت کثلی فواز](#)، [بیروت](#) ۱۹۹۵/۱۴۱۵.

• [خليفة بن خياط](#)، [کتاب الطبقات](#)، [روایة موسی بن زکریا تستری](#)، [چاپ اکرم ضیاء عصری](#)، [بغداد](#) ۱۹۶۷.

• [محمد بن أحمد ذهبي](#)، [تاریخ الاسلام و وفیات المشاهیر و الاعلام](#)، [السیرة النبویة](#)، [بیروت](#) ۱۹۸۹/۱۴۰۹، [المغازی](#)، [بیروت](#) ۱۹۹۰/۱۴۱۰.

• [محمد بن أحمد ذهبي](#)، [سیر اعلام النبلاء](#)، [چاپ شعیب آر نوووط و دیگران](#)، [بیروت](#) ۱۴۰۱-۱۴۰۹/ ۱۹۸۱-۱۹۸۸.

• [طبری](#)، [تاریخ \(بیروت\)](#).

• [قلقشندی](#).

• [محمود شیت خطیب](#)، «[القادة الشهداء فی مؤتة من قادة النبی صلی‌الله‌علیه‌وسلم](#)»، [مجلة المجمع العلمی العربی](#)، ج ۳۵، ش ۲ (رجب ۱۴۰۴).

• [علی خان بن أحمد مدنی](#)، [الدرجات الرفیعة فی طبقات الشیعة](#)، [قم](#) ۱۳۹۷.

• [مسعودی](#)، [مروج \(بیروت\)](#).

• [یحیی بن شرف نووی](#)، [تهذیب الاسماء و اللغات](#)، [مصر](#): [ادارة الطباعة المنیریة](#)، [چاپ افست تهران](#).

• [أحمد بن عبد الوهّاب نویری](#)، [نهاية الارب فی فنون الابد](#)، [قاهره](#) ۱۹۲۳-۱۹۹۰.

• [محمد بن عمر واقدي](#)، [کتاب المغازی للواقدي](#)، [چاپ مار سدن جونز](#)، [لندن](#) ۱۹۶۶.

۱. ↑ ابن خياط، ابو عمرو و بن ابى هبيرة، تاريخ خليفة بن خياط، ص ۱۳۵.
۲. ↑ اصفهاني، ابو الفرج، مقاتل الطالبين، ص ۱۶.
۳. ↑ بغدادى، محمد بن حبيب، المحبر، ص ۴۵۷.
۴. ↑ بهادلى، على، موته (عراق الماضى و روح ندى الجناحين)، ص ۱۷.
۵. ↑ بهادلى، على، المنهاج، ص ۲۳۵.
۶. ↑ ابن هشام حميرى، عبدالملك، السيرة النبوية، ج ۱، ص ۲۴۶.
۷. ↑ طبرى، محمد بن جرير، تاريخ الامم و الملوك، ج ۲، ص ۳۱۳.
۸. ↑ اصفهاني، ابو الفرج، الاغانى، ص ۸.
۹. ↑ اصفهاني، ابو الفرج، مقاتل الطالبين، ص ۱۶.
۱۰. ↑ ابن اثير، اسد الغاية فى معرفة الصحابة ج ۱، ص ۳۴۱.
۱۱. ↑ امين، سيمحس، اعيان الشيعة، ج ۴، ص ۱۱۹.
۱۲. ↑ ابن عسلكر، على بن حسن، تاريخ مدينه دمشق، ج ۷۲، ص ۱۲۶-۱۲۷.
۱۳. ↑ ابن اثير، على بن ابى الكرم، اسد الغاية، ج ۱، ص ۳۴۱.
۱۴. ↑ ابن حجر عسقلانى، احمد بن على، الاصابة، ج ۱، ص ۵۹۲.
۱۵. ↑ ابن عسلكر، على بن حسن، تاريخ مدينه دمشق، ج ۷۲، ص ۱۲۵.
۱۶. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج ۱، ص ۱۵۹.
۱۷. ↑ مدنى، على خان بن احمد، الدرجت الرفيعة فى طبقات الشيعة، ص ۷۱.
۱۸. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج ۴، ص ۲۴.
۱۹. ↑ ابن عبد البر، يوسف بن عبدالله، الاستيعاب فى معرفة الاصحاب، ج ۱، ص ۳۲۷.
۲۰. ↑ ابن هشام حميرى، عبدالملك، السيرة النبوية، ج ۱، ص ۳۲۳.
۲۱. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج ۴، ص ۳۴.
۲۲. ↑ ابن هشام حميرى، عبدالملك، السيرة النبوية، ج ۱، ص ۲۵۷.
۲۳. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج ۴، ص ۲۴-۲۵.
۲۴. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج ۴، ص ۳۴.
۲۵. ↑ ابن قدامه، عبدالله ابن احمد، التبيين فى انساب القرشيين، ص ۱۱۳-۱۱۴.
۲۶. ↑ نووى، يحيى بن شرف، تهذيب الاسماء و اللغات، ج ۱، ص ۱۴۸.
۲۷. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج ۱، ص ۱۹۹.
۲۸. ↑ قلقشندى، ابو العباس، ج ۶، ص ۳۷۹.
۲۹. ↑ طبرى، محمد بن جرير، تاريخ الامم و الملوك، ج ۲، ص ۶۵۲.
۳۰. ↑ ابن هشام حميرى، عبدالملك، السيرة النبوية، ج ۱، ص ۳۳۴-۳۵۲.
۳۱. ↑ ابن عسلكر، على بن حسن، تاريخ مدينه دمشق، ج ۴۶، ص ۱۱۹-۱۲۳.
۳۲. ↑ ابن جوزى، ابو الفرج، صفة الصفة، ج ۱، ص ۱۹۷-۲۰۰.
۳۳. ↑ ذهبى، شمس الدين، تاريخ الاسلام، ج ۱، ص ۱۸۸-۱۹۴.
۳۴. ↑ طبرى، محمد بن جرير، تاريخ الامم و الملوك، ج ۲، ص ۶۵۲-۶۵۳.
۳۵. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج ۴، ص ۳۴.
۳۶. ↑ بغدادى، محمد بن حبيب، المحبر، ص ۱۰۷.
۳۷. ↑ نووى، يحيى بن شرف، تهذيب الاسماء و اللغات، ج ۱، ص ۱۴۸.
۳۸. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج ۴، ص ۲۵.
۳۹. ↑ طبرى، محمد بن جرير، تاريخ الامم و الملوك، ج ۱، ص ۴۹۴.
۴۰. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج ۴، ص ۳۴.
۴۱. ↑ بلادى، احمد بن يحيى، انساب الاشراف، ج ۲، ص ۴۴-۴۵.
۴۲. ↑ اقتدارى، احمد، ديار شهبان، ج ۱، ص ۳۱۶-۳۲۰.
۴۳. ↑ ابن عنبه، احمد بن على، عمدة الطالب فى انساب آل ابى طالب، ص ۳۶.
۴۴. ↑ بهادلى، على، المنهاج، ص ۲۳۵.
۴۵. ↑ ابن قدامه، عبدالله ابن احمد، التبيين فى انساب القرشيين، ص ۱۱۶-۱۲۰.
۴۶. ↑ مدنى، على خان بن احمد، الدرجت الرفيعة فى طبقات الشيعة، ص ۱۶۸.
۴۷. ↑ حبيب، جميل ابراهيم، القول الجازم فى نسب بنى هاشم، ص ۱۰۲-۱۰۵.
۴۸. ↑ ابن هشام حميرى، عبدالملك، السيرة النبوية، ج ۱، ص ۵۰۵.
۴۹. ↑ ابن حجر عسقلانى، احمد بن على، الاصابة، ج ۱، ص ۵۹۲.
۵۰. ↑ ابن هشام حميرى، عبدالملك، السيرة النبوية، ج ۱، ص ۵۰۵.
۵۱. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج ۳، ص ۵۸۴.
۵۲. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج ۴، ص ۳۵.

٥٣. ↑ [ذهبي، شمس الدين، سير اعلام النبلاء، ج٣، ص١٣٦.](#)
٥٤. ↑ [واقدي، محمد بن عمر، المغازي، ج١، ص١٥٣.](#)
٥٥. ↑ [ابن عساکر، علي بن حسن، تاريخ مدينة دمشق، ج٣٢، ص٢٩.](#)
٥٦. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج١، ص٢٠٧ ٢٠٨.](#)
٥٧. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٤، ص٧٩.](#)
٥٨. ↑ [طبري، محمد بن جرير، تاريخ الامم و الملوك، ج٢، ص٣٤٣.](#)
٥٩. ↑ [ابن هشام حميري، عبدالملك، السيرة النبوية، ج٢، ص٣٥٩.](#)
٦٠. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٤، ص٧٩.](#)
٦١. ↑ [واقدي، محمد بن عمر، المغازي، ج٢، ص٦٨٣.](#)
٦٢. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج١، ص٢٠٧ ٢٠٨.](#)
٦٣. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٤، ص٣٤٣.](#)
٦٤. ↑ [مسعودي، علي بن الحسين، مروج الذهب، ج٣، ص٢٩-٣٠.](#)
٦٥. ↑ [ذهبي، شمس الدين، سير اعلام النبلاء، ج١، ص٢٠٦.](#)
٦٦. ↑ [خطب، محمود شيت، مجلة المجمع العلمي العربي، ص١٣٤.](#)
٦٧. ↑ [ابن هشام حميري، عبدالملك، السيرة النبوية، ج٢، ص٣٥٩.](#)
٦٨. ↑ [واقدي، محمد بن عمر، المغازي، ج٢، ص٦٨٣.](#)
٦٩. ↑ [بلاذري، احمد بن يحيى، انساب الاشراف، ج٢، ص٤٣.](#)
٧٠. ↑ [بلاذري، احمد بن يحيى، انساب الاشراف، ج٢، ص٤٤.](#)
٧١. ↑ [ابن عبد البر، يوسف بن عبد الله، الاستيعاب في معرفة الاصحاب، ج١، ص٢٤٢.](#)
٧٢. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٤، ص٣٥.](#)
٧٣. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٤، ص١٠٦.](#)
٧٤. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٤، ص١٠٦.](#)
٧٥. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٨، ص٢٨١.](#)
٧٦. ↑ [بخاري، محمد بن اسماعيل، التاريخ الكبير، ج٢، ص١٨٥.](#)
٧٧. ↑ [اصفهانى، ابو نعيم، معرفة الصحابة، ج٢، ص٥١١.](#)
٧٨. ↑ [ابن ابى الحديد، عبدالحميد، شرح نهج البلاغة، ج١٥، ص٦١.](#)
٧٩. ↑ [نويري، احمد بن عدالو هب، نهاية الارب في فنون الانب، ج١٧، ص٢٨٠.](#)
٨٠. ↑ [واقدي، محمد بن عمر، المغازي، ج٢، ص٧٥٥ ٧٥٦.](#)
٨١. ↑ [ابن هشام حميري، عبدالملك، السيرة النبوية، ج٢، ص٣٧٣.](#)
٨٢. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٢، ص٩٨.](#)
٨٣. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٣، ص٤٦.](#)
٨٤. ↑ [يعقوبي، احمد بن ابى يعقوب، تاريخ يعقوبي، ج٢، ص٦٥.](#)
٨٥. ↑ [يعقوبي، احمد بن ابى يعقوب، تاريخ يعقوبي، ج٢، ص٦٥.](#)
٨٦. ↑ [اصفهانى، ابو الفرج، مقاتل الطالبين، ص١٦.](#)
٨٧. ↑ [ابن ابى الحديد، عبدالحميد، شرح نهج البلاغة، ج١٥، ص٦٢.](#)
٨٨. ↑ [ابن هشام حميري، عبدالملك، السيرة النبوية، ج٢، ص٣٧٣.](#)
٨٩. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٤، ص٣٦.](#)
٩٠. ↑ [ابن خياط، ابو عمرو بن ابى هبيرة، تاريخ خليفة بن خياط، ص٥٢.](#)
٩١. ↑ [بغدادى، محمد بن حبيب، المحبر، ص١٢٣.](#)
٩٢. ↑ [واقدي، محمد بن عمر، المغازي، ج٢، ص٧٥٦ ٧٦١.](#)
٩٣. ↑ [ابن هشام حميري، عبدالملك، السيرة النبوية، ج٢، ص٣٧٨.](#)
٩٤. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٣، ص٥٣٠.](#)
٩٥. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٤، ص٣٧.](#)
٩٦. ↑ [طبري، محمد بن جرير، تاريخ الامم و الملوك، ج٣، ص٣٦ ٣٩.](#)
٩٧. ↑ [اصفهانى، ابو الفرج، مقاتل الطالبين، ص١٦.](#)
٩٨. ↑ [ابن هشام حميري، عبدالملك، السيرة النبوية، ج٢، ص٣٧٨.](#)
٩٩. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٤، ص٣٨.](#)
١٠٠. ↑ [واقدي، محمد بن عمر، المغازي، ج٢، ص٧٦١.](#)
١٠١. ↑ [ابن عبد البر، يوسف بن عبد الله، الاستيعاب في معرفة الاصحاب، ج١، ص٢٤٣.](#)
١٠٢. ↑ [ابن هشام حميري، عبدالملك، السيرة النبوية، ج٢، ص٣٨٠.](#)
١٠٣. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٤، ص٢٨.](#)
١٠٤. ↑ [واقدي، محمد بن عمر، المغازي، ج٢، ص٧٦٢.](#)
١٠٥. ↑ [ابن عساکر، علي بن حسن، تاريخ مدينة دمشق، ج١٩، ص٣٦٨.](#)
١٠٦. ↑ [واقدي، محمد بن عمر، المغازي، ج٢، ص٧٦٢.](#)
١٠٧. ↑ [واقدي، محمد بن عمر، المغازي، ج٢، ص٧٦٧.](#)
١٠٨. ↑ [ابن هشام حميري، عبدالملك، السيرة النبوية، ج٢، ص٣٧٨.](#)
١٠٩. ↑ [ابن سعد، محمد، الطبقات الكبرى، ج٤، ص٣٩.](#)

۱۱۰. ↑ بلاذری، احمد بن یحیی، انساب الاشراف، ج ۲، ص ۴۳.
۱۱۱. ↑ ابن هشام حمیری، عبدالملک، السیرة النبویة، ج ۱، ص ۵۰۵.
۱۱۲. ↑ بلاذری، احمد بن یحیی، انساب الاشراف، ج ۲، ص ۴۳.
۱۱۳. ↑ طبری، محمد بن جریر، تاریخ الامم و الملوك، ج ۵، ص ۴۲۴-۴۲۵.
۱۱۴. ↑ ابن اثیر، علی بن ابی الکریم، اسد الغابة، ج ۱، ص ۳۴۱-۳۴۴.
۱۱۵. ↑ ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، ج ۴، ص ۲۵۳.
۱۱۶. ↑ ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، ج ۴، ص ۲۵۷.
۱۱۷. ↑ ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، البداية و النهایة، ج ۴، ص ۲۶۰.
۱۱۸. ↑ ابن هشام، السیرة النبویة ج ۲، ص ۳۸۵-۳۸۶.
۱۱۹. ↑ خطب، محمود شیت، مجلة المجمع العلمی العربی، ص ۱۵۴-۱۵۵.
۱۲۰. ↑ ذهبی، شمس الدین، سیر اعلام النبلاء، ج ۱، ص ۲۰۶.
۱۲۱. ↑ ابن عساکر، علی بن حسن، تاریخ مدینة دمشق، ج ۷۲، ص ۱۲۶.
۱۲۲. ↑ اصفهانی، ابو الفرج، مقاتل الطالبیین، ص ۱۶.
۱۲۳. ↑ ابن عبد البر، یوسف بن عبد الله، الاستیعاب فی معرفة الاصحاب، ج ۱، ص ۲۴۴.
۱۲۴. ↑ ابن اثیر، علی بن ابی الکریم، اسد الغابة، ج ۱، ص ۳۴۲.
۱۲۵. ↑ مدنی، علی خان بن احمد، الدرجات الرفیعة فی طبقات الشیعة، ص ۶۹-۷۰.
۱۲۶. ↑ امین، سیدمحسن، اعیان الشیعة، ج ۴، ص ۱۲۰.
۱۲۷. ↑ واقدی، محمد بن عمر، المغازی، ج ۲، ص ۷۳۹.
۱۲۸. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۶.
۱۲۹. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۸، ص ۱۵۹-۱۶۰.
۱۳۰. ↑ اصفهانی، ابو الفرج، مقاتل الطالبیین، ص ۱۶.
۱۳۱. ↑ ابن ابی الحدید، عبدالحمید، شرح نهج البلاغة، ج ۱۵، ص ۷۲-۷۳.
۱۳۲. ↑ بغدادی، محمد بن حبیب، المحبر، ص ۴۷۴.
۱۳۳. ↑ ابن عساکر، علی بن حسن، تاریخ مدینة دمشق ج ۷۲، ص ۱۲۷.
۱۳۴. ↑ ابن اثیر، علی بن ابی الکریم، اسد الغابة، ج ۱، ص ۳۴۲.
۱۳۵. ↑ ذهبی، شمس الدین، تاریخ الاسلام، ج ۲، ص ۴۹۲.
۱۳۶. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۳۱.
۱۳۷. ↑ ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، ج ۴، ص ۴۱.
۱۳۸. ↑ اصفهانی، ابو نعیم، حلیة الاولیاء و طبقات الاصفیاء، ج ۱، ص ۱۱۴.
۱۳۹. ↑ اصفهانی، ابو نعیم، حلیة الاولیاء و طبقات الاصفیاء، ج ۱، ص ۱۱۷.
۱۴۰. ↑ ابن جوزی، ابو الفرج، صفة الصفة، ج ۱، ص ۱۹۷.
۱۴۱. ↑ ابن اثیر، علی بن ابی الکریم، اسد الغابة، ج ۱، ص ۳۴۴.
۱۴۲. ↑ ذهبی، شمس الدین، تاریخ الاسلام، ج ۲، ص ۴۹۲.
۱۴۳. ↑ اصفهانی، ابو نعیم، معرفة الصحابة، ج ۲، ص ۵۱۴.
۱۴۴. ↑ ابن عساکر، علی بن حسن، تاریخ مدینة دمشق، ج ۷۲، ص ۱۲۰.
۱۴۵. ↑ ذهبی، شمس الدین، سیر اعلام النبلاء، ج ۱، ص ۲۰۶.
۱۴۶. ↑ ابن عنبه، احمد بن علی، عمدة الطالب فی انساب آل ابی طالب، ص ۳۶.
۱۴۷. ↑ امین، سیدمحسن، اعیان الشیعة، ج ۴، ص ۱۱۹.
۱۴۸. ↑ بهادلی، علی، المنهاج، ص ۲۳۸-۲۴۲.
۱۴۹. ↑ بهادلی، علی، المنهاج، ص ۲۲۷.
۱۵۰. ↑ بهادلی، علی، المنهاج، ص ۲۳۲-۲۳۴.
۱۵۱. ↑ بهادلی، علی، المنهاج، ص ۲۳۸-۲۳۹.
۱۵۲. ↑ مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، ج ۱۰، ص ۲۲۲.
۱۵۳. ↑ عاملی، محمد بن مکی، الدروس الشرعیة، ج ۲، ص ۱۶.
۱۵۴. ↑ حر عاملی، محمد بنحسن، وسائل الشیعة، ج ۸، ص ۴۹.

منابع

دانشنامه جهان اسلام، بنیاد دائرة المعارف اسلامی، برگرفته از مقاله «جعفر ابن ابی طالب»، شمار ۴۶۹۵.

فر هنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت علیهم السلام، جلد ۳، صفحه ۹۵.

سایت پژوهی، برگرفته از مقاله «جعفر بن ابی طالب»، تاریخ بازبینی ۹۵/۹/۱۰.